

KAM-juridiikkaryhmän kokous 2/2019

Aika: 8.4.2019 klo 13–15

Paikka: Ateneum

Läsnä: Juha Henriksson (pj), Pekka Heikkinen, Tuula Hämäläinen Jonas Lång, Outi Hupaniittu (siht.), Kimmo Leva Rauha Maarno Minna Sannikka, Kuutti Mikko, Hanna-Leena Paloposki, Tomi Rasimus, Jenny Koivisto, Irma Reijonen.

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaus ja asialista

Ryhmän puheenjohtaja avasi kokouksen. Puheenjohtaja totesi, että saavutettavuusdirektiivi koskee ryhmää, sillä sitä sovelletaan, jos vähintään puolet kehittämistyöstä tehdään julkisella rahoituksella. Aluehallintoviranomaisen ohjesivusto on kuitenkin myöhässä, joten asiaa ei käsitellä vielä tässä kokouksessa, vaan jäädään seuraamaan tilannetta. Puheenjohtaja vahvisti asialistan.

2. Valitaan kokouksen sihteeri

Outi Hupaniittu valittiin kokouksen sihteeriksi.

3. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin huomauksitta.

4. KAM-sektorin vakiintuneet toimintatavat

Vakiintuneet toimintatavat -dokumenttia on päivitetty kommenttikierroksen perusteella, mutta joitain sovittuja muutoksia puuttuu vielä. Sovittiin etenemisestä.

Kansallisarkistossa asetuksen soveltamisalaa tulkitaan suppeammin kuin mitä toimintatavat-dokumentissa tällä hetkellä tehdään ja tulee soveltamaan analogisten aineistojen osalta rekisterin käsitettä toisin kuin miten dokumentti määrittelee. Sovittiin, että Raimo Lepistö ja Juha Henriksson tarkentavat kotitalouspoikkeaman määritelmää.

Keskusteltiin yhteisestä tavoitteesta määritellä KAM-sektorin toimialaa ja toimintakenttää ja tukea toimintamahdollisuuksia.

Dokumentti julkaistaan seminaarissa, joka järjestetään Kansallismuseon auditoriossa keskiviikkona 29.5. klo 9–12. Dokumenttia esittelevät Jonas Lång, Kristina Linnovaara, Ismo Malinen ja Juha Henriksson. Lisäksi on varataan aikaa kysymyksille ja keskustelulle. Puheenvuorot pidetään peräkkäin, ja keskustelu järjestetään tilausuuden loppuksi. Ismo Malinen selvittää streamauksen ja ilmoittautumisen. Mukaan mahtuu 200 ensimmäistä.

5. Tekijänoikeuden yhteishallinnoinnin neuvottelukunta

Pekka Heikkisen raportti neuvottelukunnan kokouksesta on kokouskansiossa.

6. DSM-direktiivi

EU-parlamentti on hyväksynyt DSM-direktiivin. Kirjastot eivät saaneet läpi ehdotusta, jonka mukaan direktiivistä olisi poistettu kiistanalaiset kohdat, jotka koskevat lehtikustantajien lähioikeuksia ja alustapalveluiden vastuita.

Asiasta on käynnistetty laajapohjainen kansallinen valmistelu – tilanne ei ole edullinen, koska parlamentin hyväksynnän jälkeen ollaan altavastaajan asemassa. Vaikka direktiivissä on hyviäkin puolia, se on erittäin haasteellinen sovellettava suhteessa tekijänoikeusjärjestöjen valtaan.

KAM-organisaatioiden etu olisi helpottaa kulttuuriperinnön digitointia, mutta ennakkotiedot ennustavat, että DSM-direktiivi voi toimia päinvastoin.

Päätetään kutsua Viveca Stihl keskustelemaan aiheesta seuraavaan kokoukseen.

7. Tiedonhallintalaki

Tiedonhallintalaki hyväksyttiin eduskunnassa 18.3.2019. Se hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön ehdottamassa muodossa. Laki koskee lähinnä Kansallisarkistoa ja toimivalta-asioita, vaikka arkisto-osiot on jätetty pois – yhteistyö ohjauksessa on mukana.

OKM järjestää keskustelutilaisuuden arkistoalaan liittyen – käynnistää laista pois jätetyn arkisto-osion edelleen kehittämisen. Arkistoyhdistys järjestää keskustelutilaisuuden tiedonhallinalain vaikutuksista asiakirjahallintaan.

8. PSI-direktiivi

Muun muassa yliopistoja edustavat taot vastustavat tutkimusdatan ”liian pitkälle menevää avaamista” uudessa PSI-direktiiviehdotuksessa. Lausumassa (kokouskansiossa) korostetaan, että tutkimusdata on luonteeltaan erilaista kuin hallinnon tuottama tieto, jota alkuperäinen PSI direktiivi säänteli. Kokouskansiossa on myös Pekka Heikkisen sähköposti PSI-direktiiviin liittyen.

Päätettiin palata aiheeseen seuraavalla kerralla.

9. Muut asiat

TSV koordinoi avoimen tiedejulkaisemisen kansallista strategiaa, jonka ensimmäinen luonnos on julkaistu. Tavoite on, että vuonna 2022 kaikki julkaiseminen olisi avointa. Lausuntoja tuli luonnokseen tuli yli 100. Niissä korostettiin, että lähtökohta on hyvä, mutta rahoitus on ongelmallinen. Tiedejulkaisut rahoitetaan tilaus- tai jäsenmaksuilla, tämä pitää ratkaista ensin. Samoin kirjastot maksavat korkeita summia kansainvälisistä julkaisuista.

EU-tasolla on laadittu Plan-S, jolla halutaan ehdoton raja sille, kuinka paljon isoja julkaisijoita suostutaan rahoittamaan ja miten rahavirtoja halutaan kääntää pienille julkaisijoille. JUFO-luokitus suosii kansainvälisiä lehtiä – esimerkiksi Norjassa on pohdittu vastaavan luokituksen poistoa. Kyse on siis pitkälti siitä, miten nykyisiä rahavirtoja ohjataan. Kyse on myös siitä, jos OKM muuttaa painopisteitään ja siirtää rahoituksen pois joiltain lehdistä – tällaista tieteen ohjailua ei haluta.

NKR-hankkeessa on nousut esille keskustelu siitä, mitä ollaan tekemässä. Onko kyse yhden organisaation, yhden järjestelmän (AHAA) vai laajemmin KAM-kentän tarpeita palvelevan ratkaisun rakentamisesta. KAM-ryhmän jäsenet korostivat, että tarpeena on ratkaisu, joka tulee palvelemaan kaikkia KAM-organisaatioita, sillä samanlaisia näyttö- ja käyttörajoituksiin liittyviä kysymyksiä löytyy kaikilta.

10. Seuraava kokous

Seuraavan kokouksen aika riippuu Viveca Stihlin aikataulusta. Sovitaan myöhemmin.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen.